

Ban de bom

Terugblik op het Russell-Einstein-manifest uit 1955, dat oproep om te stoppen met nucleaire wapens.

Zeitzeichen

▶ WDR 3, 17.45-18.00 UUR

HET was eergisteren drie jaar geleden dat binnen de Verenigde Naties een historisch verdrag werd aangenomen: het Verdrag op het Verbod van Nucleaire Wapens. In totaal stemden 122 landen voor. Slechts één land stemde tegen. Welk land? Dat was Nederland. Terwijl Nederland toch formeel het standpunt heeft dat het streeft naar een wereld zonder kernwapens. Hoe kan dat? Een belangrijke reden is dat Nederland lid van de Navo is. Nog steeds liggen er daarom Ameri-

duet tussen cello en altviool in het derde deel. Daarin zoeken de twee lage strijkers hun hoogste registers op. Een doorsnee componist zou zulke hoge lijnen door de twee violen laten spelen. Ze zijn

kaanse kernwapens opgeslagen op de luchtmachtbasis Volkel in Noord-Brabant. Dat Nederland eruit springt als enige tegenstemmer komt overigens ook doordat alle andere Navo-lidstaten de stemming over het verbodsverdrag hebben genegeerd. Vandaag is het 65 jaar geleden dat de Britse filosoof en vredesactivist Bertrand Russell aan de wereldpers een manifest presenteerde waarin hij en een aantal andere vooraanstaande wetenschappers, onder wie Albert Einstein, opriepen om een einde te maken aan de nucleaire wapenedloop van de Koude Oorlog. Het jaar daarvoor, in 1954, hadden de Verenigde Staten een succesvolle test gedaan met een waterstofbom, in de Stille Oceaan. Daarna was er grote vrees ontstaan over de enorme radioactieve *fall-out* van zo'n atoombom-in-het-kwadraat. Dat een waterstofbom als een goddelijke vuist miljoenesteden kon wegvagen was al angstwekkend genoeg. Maar daarnaast was er nog het schrikbeeld van een dodelijke, radioactieve stofregen die de wereld

na de explosie zou bedekken. De Amerikanen waren in de Tweede Wereldoorlog begonnen met de ontwikkeling van een atoombom, omdat de vrees bestond dat nazi-Duitsland datzelfde deed. Toen duidelijk was dat Duitsland de oorlog ging verliezen, vonden verschillende betrokken natuurwetenschappers dat de Amerikanen hun koers moesten wijzigen. Atoomdeskundigen als Leó Szilárd, Niels Bohr en Joseph Rotblat probeerden president Roosevelt, diens opvolger Harry Truman en de Britse premier Winston Churchill te vermurwen: gooi de atombom niet op Japan, ga met de Sovjet-Unie in overleg en breng de nieuwe nucleaire wapens onder internationaal toezicht. Het hielp niet. Vanaf dat moment ontstond er een activistische tegenbeweging. Die kreeg onder meer vorm in het Russell-Einstein-Manifest van 1955, in het Non-Profleratieverdrag van 1979, maar ook in dat Verbodsverdrag van de Verenigde Naties van drie jaar geleden.

JURGEN TIEKSTRA

Bertrand Russell leest Albert Einsteins laatste boodschap aan de wereld voor op een persconferentie in Londen, 9 juli, 1955

filmselectie

15.30-17.20 (ARTE) **Schwester Weis**

★★★★ D 2015. Van Dennis Todorovic. Met oa Lisa Martinek, Zeljka Preksavec en Beatrice Richter. Een auto-ongeluk heeft Helene Weis (Martinek) van al

23.05-1.25 (NET 5) **Four Weddings and a Funeral** ★★★★★

GB 1994. Van Mike Newell. Met oa Hugh Grant, Andie MacDowell, Kristin Scott Thomas en Simon Callow. Wanneer de stiftse, verlegen Charles (Grant) tijdens

vel jong? Eerst turen. Op de ble String Quartetten beroemde van Haydn tot erder geboren Hun eerste altooiden ze op tijden: 13, 14, 28, 29, 30, 52, 60, 68. Een oef levert een , dat begrijpt Ravel was 28. r deze beroemde dat eerder jong. harkeert Ravels it 1904 een went in zijn ont- voorgaande vier geefs gepro- jebeurs te krij- oemde Prix de en van de ver- r muziekjury's a aan Ravel weg- hij hield zich n de heersende oede smaak. erde Ravel toen zijn oude leraar ren. Dat veran- strijkkwartet. gedragen aan klanken en vooral aan der Debussy den- niet blij met Debussy wel. Je zeggen dat strijkkwartet uit